

การร่วมสร้างสรรค์พื้นที่สาธารณะในเขตเมืองเพื่อสุขภาวะสู่การพัฒนาอย่างยั่งยืน
(Co-Creating Public Spaces for Healthy Cities Towards Sustainable Development)

การมีพื้นที่สาธารณะเพื่อสุขภาวะที่พลเมืองสามารถเข้าถึงได้โดยปราศจากความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจและสังคมในเขตเมือง เป็นนโยบายสาธารณะสำคัญที่หน่วยงานและทุกภาคส่วนควรขับเคลื่อนร่วมกันทั้งการสนับสนุนให้เกิดความรู้ ความเข้าใจ กลไกและมาตรการ เพื่อให้ทุกเขตเมือง เกิดแผนการสร้างสรรค์พื้นที่สาธารณะด้วยกระบวนการมีส่วนร่วมทุกชั้นตอนและเกิดผลลัพธ์อย่างเป็นรูปธรรม

สมัชชาสุขภาพแห่งชาติครั้งที่สิบเอ็ด

ได้พิจารณารายงานเรื่อง การร่วมสร้างสรรค์พื้นที่สาธารณะในเขตเมืองเพื่อสุขภาวะสู่การพัฒนาอย่างยั่งยืน*

รับทราบว่า การมีพื้นที่สาธารณะที่ดีกระตุ้นให้เกิดกิจกรรมทางกายและทางใจเพิ่มมากขึ้น ช่วยลดความเสี่ยงที่มาจากพฤติกรรมเนือยนิ่ง อีกทั้งการสนับสนุนให้เกิดพื้นที่สาธารณะที่ดียังช่วยลดความเหลื่อมล้ำในการเข้าถึงและสร้างโอกาสในการใช้ประโยชน์ร่วมกันบนพื้นที่สาธารณะเพื่อคุณภาพชีวิตที่ดีอย่างยั่งยืน

ตระหนักว่า การมีพื้นที่สาธารณะเพื่อสุขภาวะเป็นองค์ประกอบสำคัญที่ช่วยสร้างแรงจูงใจ ส่งเสริมให้เกิดสุขภาวะ

ชื่นชมว่า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ชุมชนและภาคเอกชนหลายแห่ง ศาสนสถาน หน่วยงานรัฐที่เกี่ยวข้อง และเครือข่ายภาคประชาสังคม ได้ร่วมกันในหลายพื้นที่ ในการริเริ่มให้เกิดการสร้างสรรค์พื้นที่สาธารณะเพื่อสุขภาวะและสร้างโอกาสในการให้คนในชุมชนและเมือง เข้าถึงได้อย่างเท่าเทียม

คาดหวังว่า มีการนำกลไก มาตรการ และเครื่องมือที่เอื้อให้เกิดการแบ่งปันและใช้ประโยชน์ร่วมกันในพื้นที่สาธารณะไปใช้และบูรณาการในการกำหนดการสร้างสรรค์พื้นที่สาธารณะด้วยกระบวนการมีส่วนร่วมทุกชั้นตอนและการวางแผนอย่างเป็นระบบ โดยหน่วยงานและภาคส่วนต่างๆ สามารถเอื้อเพื่อ/แบ่งปัน/อนุญาตให้ใช้พื้นที่ร่วมกัน ให้เกิดกิจกรรมสุขภาวะเพื่อสามารถสร้างสรรค์พื้นที่สาธารณะได้อย่างกว้างขวางทั้งในชุมชนและเมือง

เห็นว่า การสร้างสรรค์พื้นที่สาธารณะที่ดีตอบสนองต่อความต้องการและความจำเป็นของคนในท้องถิ่น ควรมีการให้โอกาสในการใช้พื้นที่ให้เกิดกิจกรรมสาธารณะที่สามารถเข้าถึงได้จากคนทุกกลุ่มทุกสถานะ และควรมีการกำหนดกิจกรรมที่เหมาะสมและยืดหยุ่น ด้วยกระบวนการมีส่วนร่วมทุกชั้นตอน

* เอกสารสมัชชาสุขภาพ ๑๑ / หลัก ๒

รวมทั้งการพัฒนาความรู้และศึกษาวิจัยแนวทางการสร้างสรรค์พื้นที่สาธารณะที่ดีเพื่อประโยชน์ต่อการนำไปปฏิบัติในท้องถิ่นและภาคส่วนที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐซึ่งรวมถึงรัฐวิสาหกิจ ภาคเอกชน ชุมชน และภาคประชาสังคม

จึงมีมติดังต่อไปนี้

๑. ขอให้ องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นทุกรูปแบบ ร่วมกับเครือข่ายสมัชชาสุขภาพจังหวัด ศูนย์อนามัยเขต สภาองค์กรชุมชนตำบล สถาบันวิชาการ สถาบันการศึกษาทั้งในและนอกระบบ สมาเด็กและเยาวชน หน่วยงานและภาคีเครือข่ายที่เกี่ยวข้อง ทั้งภาครัฐซึ่งรวมถึงรัฐวิสาหกิจ ภาคเอกชนและภาคประชาสังคม ร่วมกันจัดทำแผนปฏิบัติการและสนับสนุนงบประมาณในการสร้างสรรค์พื้นที่สาธารณะเพื่อสุขภาวะที่ปลอดภัย ด้วยกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนทุกชั้นตอน โดยคำนึงถึงแผนการใช้ประโยชน์ของพื้นที่ที่ประชาชนร่วมกันกำหนด ซึ่งสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. ๒๕๖๑-๒๕๘๐) และการพัฒนาที่ยั่งยืนอย่างเป็นรูปธรรม รวมถึงการสร้างความตระหนักในการดูแลสุขภาพของประชาชน

๒. ขอให้ คณะกรรมการเขตสุขภาพเพื่อประชาชน (กขป.) คณะกรรมการพัฒนาคุณภาพชีวิตระดับอำเภอ (พชอ.) คณะกรรมการพัฒนาคุณภาพชีวิตระดับเขต (พชข.) และคณะกรรมการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการ (กบจ.) คณะกรรมการสมัชชาสุขภาพจังหวัด สภาองค์กรชุมชน รวมถึงกลไกอื่นๆ หน่วยงานและภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง ให้ความสำคัญและสนับสนุนการขับเคลื่อนแผนสู่การปฏิบัติให้เป็นรูปธรรมอย่างยั่งยืน

๓. ขอให้ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ประสานงานกับ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กระทรวงสาธารณสุข กระทรวงมหาดไทย รวมทั้งกระทรวงอื่นๆ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เชื่อมโยง บูรณาการการขับเคลื่อน ส่งเสริมความเข้าใจ รวมถึงการปรับปรุงกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการใช้ที่ดินเพื่อส่งเสริมการสร้างสรรค์พื้นที่สาธารณะเพื่อสุขภาวะอย่างเท่าเทียมสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. ๒๕๖๑-๒๕๘๐) และเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน

๔. ขอให้ กรมโยธาธิการและผังเมือง กระทรวงมหาดไทย องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นทุกรูปแบบ เป็นหน่วยงานหลักในการ

๔.๑ ร่วมมือกับกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย กรมธนารักษ์ กระทรวงการคลัง กรมเจ้าท่า กระทรวงคมนาคม รวมถึงหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง ภาครัฐซึ่งรวมถึงรัฐวิสาหกิจและเอกชน เพื่อสนับสนุนให้เกิดการพัฒนาแนวทางปฏิบัติผ่านมาตรการผังเมือง และการออกแบบอาคารที่เอื้อให้เกิดการสร้างสรรค์พื้นที่สาธารณะเพื่อสุขภาวะและการพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนในชุมชนและเมือง โดยกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชน รวมถึงการปรับปรุงกฎระเบียบการใช้ที่ดินของหน่วยงานภาครัฐ

๔.๒ ร่วมกับสถาบันการศึกษา องค์กรวิชาชีพที่เกี่ยวข้อง จัดทำสื่อในรูปแบบต่างๆ และคู่มือเพื่อเผยแพร่แนวทางการนำมาตรการและเครื่องมือทางผังเมืองไปสู่การปฏิบัติอย่างโปร่งใส ให้เกิดการใช้ประโยชน์ที่ดินเพื่อเป็นพื้นที่สาธารณะเพื่อสุขภาวะโดยการมีส่วนร่วมทุกชั้นตอนของทุกภาคส่วน

๕. ขอให้ กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น เป็นหน่วยงานหลักร่วมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทุกรูปแบบ จัดทำตัวชี้วัดและแผนงานเรื่องการสร้างสรรคพื้นที่สาธารณะเพื่อสุขภาวะสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน ในการพิจารณาประเมินประสิทธิภาพและรางวัลดีเด่นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ทั้งนี้ขอให้หน่วยงานดังกล่าวและภาคีที่เกี่ยวข้องพิจารณาสับสนุนงบประมาณและกองทุนที่มีอยู่เพื่อการพัฒนา รวมถึงการสร้างพื้นที่ต้นแบบ

๖. ขอให้ กรมธนารักษ์ กระทรวงการคลังและหน่วยงานเจ้าของที่ดิน กำหนดหลักเกณฑ์และแนวทางการพิจารณาในการให้ใช้หรือให้เช่าที่ดินแก่ภาครัฐและเอกชน โดยให้หน่วยงานที่ขอใช้หรือขอเช่าที่ดิน มีการดำเนินการส่งเสริมสร้างสรรคพื้นที่สาธารณะเพื่อสุขภาวะ ทั้งนี้ให้มีการติดตามผลที่เกิดขึ้นด้วย

๗. ขอให้ กรมที่ดิน กระทรวงมหาดไทย ร่วมกับสภาหอการค้าไทย สภาอุตสาหกรรม สมาคมธนาคารไทย กำหนดหลักเกณฑ์ แนวปฏิบัติ และข้อตกลงการใช้พื้นที่ของเอกชนเพื่อดำเนินการสร้างสรรคพื้นที่สาธารณะเพื่อสุขภาวะ โดยมีการพิจารณากำหนดมาตรการสร้างแรงจูงใจ

๘. ขอให้ สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมร่วมกับองค์กรที่เกี่ยวข้อง รวมถึงองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทุกรูปแบบพิจารณาสับสนุนการใช้เงินกองทุนสิ่งแวดล้อมในการดำเนินกิจกรรมใดๆ อันเอื้อให้เกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืนของพื้นที่สาธารณะเพื่อสุขภาวะ ภายใต้กรอบที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๓๕ และด้านอื่นๆ นอกเหนือจากที่กำหนดไว้ในอนาคต

๙. ขอให้ สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย (ทีดีอาร์ไอ) สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ (วช.) สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) สถาบันวิจัยระบบสาธารณสุข (สวรส.) ร่วมกับสถาบันการศึกษา องค์กรวิชาชีพ สับสนุนการดำเนินการศึกษาวิจัยการพัฒนากลไก เครื่องมือทางเศรษฐศาสตร์ มาตรการทางภาษี มาตรการทางการเงินการคลังและด้านอื่นๆที่เกี่ยวข้อง เพื่อการสร้างสรรคพื้นที่สาธารณะที่ใช้ประโยชน์ได้จริง เพื่อสุขภาวะในเขตเมือง

๑๐. ขอให้ สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) ร่วมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทุกรูปแบบ ประสานกับหน่วยงานและภาคีที่เกี่ยวข้อง เจ้าของพื้นที่ภาครัฐซึ่งรวมถึงรัฐวิสาหกิจและเอกชนในการ

๑๐.๑ สับสนุนให้เกิดการจัดการองค์ความรู้ การออกแบบ รูปแบบ กระบวนการ กิจกรรม และระบบการบริหารจัดการ รวมทั้งขั้นตอน แนวทางปฏิบัติที่ดีสำหรับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทุกรูปแบบ ภาคเอกชนและหน่วยงานภาครัฐในการสร้างความร่วมมือเพื่อสร้างสรรคพื้นที่สาธารณะเพื่อสุขภาวะ

๑๐.๒ สับสนุนการผลักดันกระบวนการมีส่วนร่วมทุกขั้นตอน การสื่อสาร รณรงค์ เผยแพร่ ประชาสัมพันธ์ ที่ทันสมัยและเป็นปัจจุบัน เพื่อให้เกิดการสร้างสรรคพื้นที่สาธารณะที่ดี โดยประสานงานกับ คณะอนุกรรมการภายใต้คณะกรรมการเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน เพื่อสร้างความเข้าใจ และเชื่อมโยงรูปธรรมการพัฒนาพื้นที่สาธารณะในเขตเมือง ที่สอดคล้องกับการพัฒนาที่ยั่งยืน ภายใต้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

๑๐.๓ สับสนุนและสร้างแรงจูงใจให้แก่ภาคชุมชน ประชาสังคมและเอกชน ในการริเริ่มสร้างสรรคพื้นที่สาธารณะเพื่อสุขภาวะในพื้นที่ร่วมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทุกรูปแบบ

๑๑. ขอให้ สำนักงานส่งเสริมเศรษฐกิจสร้างสรรค์ (องค์การมหาชน) หรือ Creative Economy Agency (Public Organization) องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นทุกระดับ สภาหอการค้าไทย สมาคม อสังหาริมทรัพย์ไทย สมาคมอาคารชุดไทย สถาบันการศึกษา องค์การวิชาชีพ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการ สร้างสรรค์สภาพแวดล้อมเมือง และภาคีเครือข่ายที่เกี่ยวข้อง ส่งเสริม สนับสนุน การถ่ายทอดความรู้และการ พัฒนาองค์ความรู้ สนับสนุนนวัตกรรม เครื่องมือ และกลไกในการสร้างสรรค์พื้นที่สาธารณะเพื่อสุขภาวะใน เขตเมืองอย่างเป็นรูปธรรมโดยกระบวนการมีส่วนร่วมทุกชั้นตอนอย่างมีธรรมาภิบาล ที่คนทุกกลุ่ม รวมถึง ผู้พิการและผู้ด้อยโอกาสสามารถเข้าถึงและใช้พื้นที่ได้โดยง่าย (Universal Design)

๑๒. ขอให้ เลขาธิการคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติ รายงานความก้าวหน้าต่อสมัชชาสุขภาพ แห่งชาติ ครั้งที่ ๑๓